

निर्वृत्तिसुखं तृप्तिपूर्णकामतां ॥ ४५ ॥ प्रतिष्ठंते मोक्षाय गंतुं ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ रजःप्रवर्तको गुणः तच्च कामेनानुबधातीतिकामानुबन्धुः स्वादिकंच कामाद्युद्भवं अतः सर्वानर्थमूलं रजस्याज्यमित्यर्थः ॥ ४९ ॥ शाम्यामि कर्मभ्यः परतिगच्छामि परिनिर्वामि निर्दुःखो भवामि सुखं स्वरूपसुखं केवलं निर्विषयं ॥ ५० ॥ ५१ ॥ आत्मना स्थूलदेहेन सहगणनायां सप्तमः कामः तथाहि अन्धमयप्राणमयमनो मयविज्ञानमयाश्चत्वारः कोशाः प्रवृत्तिमत्त्वाद् रजः प्रधानाः आनन्दमय आवरणरूपत्वात् तमः प्रधानः पंचमः ततः शुद्धसत्त्वप्राधान्यात् सबीजसमाधिः सानंदारव्यः षष्ठः तस्यापि मूलमस्मीति प्रत्ययमात्रशरीरो महत्त्वाख्यः सर्वानर्थबीजभूतश्चरमः कामः सप्तमः तंहत्वा ब्रह्मैव पुरं ब्रह्मपुरं प्रविष्टः स्यां यतस्तदवध्यं कुतः नास्य जरयैतज्जीर्यते न वधेनास्य हन्यत एतत्सत्यं ब्रह्मपुरमिति श्रुतेः ॥ ५२ ॥ कामान्प्रथमाध्या

निर्वेदं निर्वृत्तिं तृप्तिं शांतिं सत्यं दमं क्षमां ॥ सर्वभूतदयां चैव विद्धि मां समुपागतं ॥ ४५ ॥ तस्मात्कामश्च लोभश्च तृष्णा कार्पण्यमेव च ॥ त्यजंतु मां प्रतिष्ठंते सत्त्वस्थो
त्यस्मि सांप्रतं ॥ ४६ ॥ प्रहाय कामं लोभं च सुखं प्राप्तोऽस्मि सांप्रतं ॥ नाद्यलोभवशं प्राप्तो दुःखं प्राप्स्याम्यनात्मवान् ॥ ४७ ॥ यद्यस्य जतिकामानां तत्सुखस्याभि
पूर्यते ॥ कामस्य वशगो नित्यं दुःखमेव प्रपद्यते ॥ ४८ ॥ कामानुबन्धुदते यत्किंचित्पुरुषो रजः ॥ कामक्रोधोद्भवं दुःखमहीररतिरेव च ॥ ४९ ॥ एष ब्रह्मप्रतिष्ठो
हंग्रीष्मेशीतमिव हृदं ॥ शाम्यामि परिनिर्वामि सुखं मामेतिकेवलं ॥ ५० ॥ यच्च कामसुखं लोके यच्च दिव्यं महत्सुखं ॥ तृष्णाक्षयसुखस्यैते नार्हतः षोडशीं कलां ॥
॥ ५१ ॥ आत्मना सप्तमं कामं हत्वा शत्रुमिवोत्तमं ॥ प्राप्यावध्यं ब्रह्मपुरं राजेव स्याम हंसुखी ॥ ५२ ॥ एतां बुद्धिं समास्थाय मं किं निर्वेदमागतः ॥ सर्वान्कामान्प
रित्यज्य प्राप्य ब्रह्म महत्सुखं ॥ ५३ ॥ दम्यना शक्यते मं किरमृतत्वं किलागमत् ॥ अच्छिनत् काममूलं सतेन प्राप महत्सुखं ॥ ५४ ॥ इति श्रीमहाभारतेशां
तिपर्वणि मोक्षधर्मपर्वणि मं किं गीतायां सप्तसप्तत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १७७ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ भीष्म उवाच अत्राप्युदाह
रंती ममिति हासं पुरातनं ॥ गीतं विदेहराजेन जनकेन प्रशाम्यता ॥ १ ॥ अनंतमिव मे वित्तं यस्य मे नास्ति किंचन ॥ मिथिलायां प्रदीपायां न मे दत्तं किंचन ॥ २ ॥
अत्रैवोदाहरंती मं बोध्यस्य पदसंचयं ॥ निर्वेदं प्रति विन्यस्तं तं निबोधयुधिष्ठिर ॥ ३ ॥

योक्तरीत्या जायतस्वप्नसंप्रज्ञातावस्थागतान् विषयान् ॥ ५३ ॥ काममूलं अविद्यां ॥ ५४ ॥ इति शांति० मो० नै० भा० सप्तसप्तत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १७७ ॥ ॥ ७३ ॥ मं किं वदुप
रमेतैवेत्युक्तम् तेनैव योगक्षेमसिद्धिस्तदृष्टांतामाह अत्रेत्यादिना ॥ १ ॥ अनंतदेशतः कालतो वस्तुतश्चापरिच्छिन्नं वित्तमिव निगूढं कोशपंचकलक्षणगुहास्थं प्रत्यक्तत्त्वमेवास्य मे स्वरूपभूतं अतएव सर्वस्य म
दनन्यत्वाद् ब्रह्मरूपवन्मयिकल्पितत्वाच्च मे ममन किंचन अतएवाह मिथिलायामिति नक्षत्र्यस्तदोषैरधिष्ठानं स्पृश्यते मरीचिनद्यापि मरुभूमे रार्द्रत्वापत्तेरिति भावः ॥ २ ॥ पदसंचयं श्लोकं वैराग्यार्थमुपन्यस्तं ॥ ३ ॥